

גוט שבת Gut Sábész

22. évfolyam 16. szám • Ára: 330 HUF • ב"ה

KIADJA: CHABAD-LUBAVICS ZSIDÓ NEVELÉSI ÉS OKTATÁSI EGYESÜLET

Gyertyagyújtás Budapesten: 16:03 • כ' טבת תש"פ • 2020. 1. 17. • פרשת שמות • Szombat kimenetele: 17:14

Minden gyerek egy különleges gyémánt

Nyílt nap a Bét Menáchemben

Minden gyerek egy különleges gyémánt – ezzel a gondolattal nyitotta meg a Bét Menáchem Héber-magyar Kéttannyelvű Általános Iskola nyílt napját Oberlander Batsheva igazgatónő. Az iskola nem ismeretlen olvasóink előtt: az intézmény életének kisebb-nagyobb híreiről, a diákok szép eredményeiről mi is beszámolunk. Azok a szülők azonban, akik érdeklődnek az iskola iránt, nem csak újság-cikkekből ismerkedhetnek meg az intézménnyel. A január második hetében szervezett nyílt napon megismerkedhettek az iskola programjával, az itt kínált lehetőségekkel és, nem utolsósorban, a pedagógusokkal is.

„Nekem nagyon pozitív volt a tegnapi nyílt nap” – foglalta össze tapasztalatait a jövőre első osztályt kezdő Andris édesanyja. Férjével más iskolák nyílt napjait is meglátogatták, mielőtt eldöntötték, hol kezdje meg kisfiuk az első osztályt.

„A tanárok készültek, érdekesek voltak a prezentációk és jó volt az is, hogy a végén volt idő egy nyitott beszélgetésre és kérdésekre.”

A programon, amelyen első-sorban a szeptembertől már iskolaköteles gyerekek szülei vettek részt, arról is szó esett, hogyan zajlik a gyerekek egy-egy napja az iskolában, milyen könyvekből tanulnak és kik tanítják őket. „A tanárok sok mindent elmondtak az iskoláról, a szemléletről, elmondták, miért érdemes oda beírni a gyereket. Mindez nekem abszolút hiteles volt és őszintének tűnt” – mondja Bea, akinek két gyermeke bölcsőde óta jár a Bét Menáchembe, ezért a légkört már jól ismerik: „A családias, közvetlen hangulat nekem mindig is nagyon szimpatikus volt itt” – mint mondta, döntésükben az is szerepet játszott, hogy Andris nagyon jól érzi magát a Bét Menáchemben, szeret oda járni.

A korábbi évekkel ellentétben a szülők egy-egy óra meglátogatása helyett a különböző évfolyamok óráin készült filmek segítségével ismerhették meg a változatos oktatási módszereket: láthatták, hogyan is néz ki egy olyan tanóra, ahol a gyerekek a személyre szólóan összeállított feladatot QR kód olvasó tablettákkal keresik, majd oldják meg (és közben lehetőségük van kimozogni magukat az órán is...), ahol az emlős állatok tulajdonságait okostáblán keresik ki vagy ahol a kis osztálylétszám miatt a tanítók mindenkire személyes figyelmet tudnak fordítani.

Itt ugyanis a tanulás mellett nem mellékes az sem, hogy hogy érzik magukat a gyerekek. Hiszen csak biztonságot nyújtó, a gyerekekre fókuszáló légkörben tudnak igazán jól fejlődni a diákok és kihozni magukból a maximumot.

Mázl tov!

Gratulálunk Faith Aser rabbinak és feleségnek, Ráchelnek negyedik gyermekük születése alkalmából. A vári zsinagóga rabbijának és rebecenének családja újabb kisfiúval bővült. Mázl tov a kibővült családnak!

Gyarapodó fények Óbudán

Különleges lámpákkal egészült ki az Óbudai zsinagóga kidusterme. A Somlai Tibor tervezte világítótestek a zsinagógatérben lévő lámpák „kistestvérei”. A nyolc lámpa a zsidó év nyolc kiemelkedő ünnepét jelképezi, a Peszáchot, a Sávuoatot, a Ros hasánát, a Jom kipurt, a Szukotot, valamint a Hanukát és Purimot, oly módon, hogy oldalukat az adott ünnephez kötődő bibliai vers vagy imarészlet díszíti.

Hetiszakas

Mózes a fáraó házában

A *Smot* szakaszában – az *Exodus*ban, Mózes második könyvében (2Mózes 1:1–6:1.) – kezdődik az Egyiptomban lezajlott zsidóüldözés, ami Mózes küldetésével, a Tízcsapással és a csodálatos kiszabadulással végződik. Mózes születése után a fáraó házában nevel-

kedik, majd emigrálni kényszerül, s Midjánban telepedik le, ahol elveszi Jitró egyik lányát, és örzi nyáját. A szakasz végén Mózes közli a zsidókkal: Isten küldte őt kiszabadításukra. Azonban a kényszermunkától elfásult nép nem hisz neki.

Zsidó híradó

Megjelent az *Egység* januári száma

Talán kevés olyan egyöntetű népszerűségnek örvendő ember él ma Magyarországon, mint a Bálint gazdaként közismert *Bálint György*. A tavaly 100. évét betöltő, ma is aktív mezőgazdász, aki az egész országot

re ad választ: mi a teendő a náci vezérek relikviáival? A cikkből megtudjuk, ám-lékita vagyonnak számít-e háborús bűnösök vagyona és szabad-e ilyeneket birtokolnunk. A Hohencoló és Jiddiskájt

rovatok vezérfonala tehát holokauszttal kapcsolatos témákat vonultat fel, amihez szervesen kapcsolódik a Rebbe tanításaiból vett összeállítás is.

Am nem ő az egyetlen szépkorú, akit megismerhetnek olvasóink a lapból: dr. *Sasvári István* nyugalmazott ezredessel készült riportunk egy másik tragédiák árnyékában fejlődött, ám különlegesen tartalmas évekből felépülő életutat mutat be.

Oberlander Báruch rabbi háláchikus cikke újabb nem mindennapi vallásjogi kérdés-

re ad választ: mi a teendő a náci vezérek relikviáival? A cikkből megtudjuk, ám-lékita vagyonnak számít-e háborús bűnösök vagyona és szabad-e ilyeneket birtokolnunk. A Hohencoló és Jiddiskájt

Dr. *Turcsányi Gabriella* publicisztikája egy kizárólag haszid nőkből álló mentőegység kihívásait mutatja be az olvasóknak. Két sorozatunk is végéhez ér ebben a számban: a *Judapest* anno rovatban a Tudományos Akadémiai zsidó tagjait ismerhetjük meg, míg *Konyha* rovatunkban a Tóra gasztronómiáját bemutató sorozatunk záró részéhez érkezzük.

Ismerjük meg Józsefet!

„És új király támadt Egyiptom fölött, aki nem ismerte Józsefet.” (2Mózes 1:8.)

A híres Biblia-magyarázó *Kli Jákár* mondja, hogy fenti Tórai vers nem veendő szószerint, és a fáraó bizonyára tisztában volt József államférfiúi érdemeivel. Szerinte az „aki nem ismerte Józsefet” szavak valójában arra utalnak, hogy bár a fáraó eseménytörténetileg ismerte József életét, annak mégsem tudta felismerni valódi jelentését és mondanivalóját.

József az elképzelhető legrosszabb dolgokon ment keresztül, mégis életben maradt. Ezt nem erejének köszönhetette vagy különleges eszének, hanem annak, hogy volt egy álma. Álmában a csillagok, a Nap és Hold hajoltak meg előtte, és nem hagyta, hogy bármi is elbizonytalanítsa ezen álmom megvalósulásába vetett hitét.

Mi József népe vagyunk, és nekünk is van egy elképzelésünk a világról, egy kollektív álmunk, ha úgy tetszik. Ezen vízióban a Szentföldön békében élve látjuk magunkat, ahol Isten a királyunk, és ahová a Messiás vezet el bennünket.

A történelemben se vége, se hossza az olyan zsarnokoknak,

akik a fáraóhoz hasonlóan nem értették meg, hogy mi az „álmok népe” vagyunk, így ránk nem érvényesek a szokásos „játékszabályok”. Azt hitték, hogy a rabszolgaság, üldöztetés, csecsemők Nílusba fojtása, gázkamrák, öngyilkos merényletek majd megoldják a „zsidó problémát.”

Hál’ Istennek, tévedtek. A zsidóság él és virul, de fontos, hogy tanuljunk a történelemből, és ne kövessük el ellenségeink hibáit.

Sose felejtjük el, hogy ki volt József, hogy mi volt életének mondanivalója, de leginkább azt, hogy mi is az ő utódai vagyunk. Létünket és túlélésünket sosem annak köszönhetjük, hogy a földi élet játékát mi játszottuk a legjobban, hanem csakis a minket az Istenhez fűző különleges kötelékünknek. Nem az erőnknek, és még csak nem is az eszünknek, hanem egy vízióknak.

Tanuljunk a múltból, s kezdjünk ismét az álmunkra összpontosítani! Ha így teszünk, talán már nem is sokáig marad álmom.

Kovács Jichak rabbinövendék cikke *Naftali Silberberg* írása nyomán.

Imaidők a következő hétre (január 18-január 24.):

Talmud Egylet – Sász Chevra Zsinagóga

(VI., Vasvári Pál u. 5.)

Szombat: 8.45 Hetiszakas-z tanulás;
9.15 Reggeli ima, majd *Kidus*;
15.55 Délutáni ima, majd *szeudá slisit*

Vasárnap-péntek: 8.00 Reggeli ima

Vasárnap-csütörtök:

16.15 Délutáni-esti ima (a Keren Orban)
Péntek: 13.00 *Minchá* délutáni ima (a Keren Orban);
17.00 **Létezik-e szabad akarát?**
(Oberlander Báruch rabbi előadása);
18.00 *Kábálát Sábát*, majd *Kidus* és vacsora

Óbudai Zsinagóga

(III., Lajos utca 163.)

Szombat: 9.15
Hetiszakas
a kabbala tükrében
10.00 Reggeli ima,
majd *Kidus*

Hétfő-péntek

(munkanapokon):
6.30 Reggeli ima
Péntek: 18.00 Tanulás
18.30 *Kábálát Sábát*,
majd *Kidus*

Budavári Zsinagóga

(I., Táncsics M. u. 26.)

Szombat:
9.30 Reggeli tanulás
(zsidó misztika)
10.00 Reggeli ima,
majd *Kidus*
Péntek: 18.00 Tanulás;
Faith Áser rabbi
előadása;
18.30 Szombat-
fogadás, *Kidus*

Zsilip Zsinagóga

(XIII., Újpesti rakpart 1.)

Szombat: 9.30 Reggeli tanulás
(zsidó misztika)
10.00 Reggeli ima, majd *Kidus*
Péntek: 18.00 Tanulás
18.30 *Kábálát Sábát*, *Kidus*

Cháj Galéria

(Szentendre, Pátriárka u. 6.)
Szombat: 9.30 Reggeli tanulás
(zsidó misztika)
10.00 Reggeli ima, majd *Kidus*
Péntek: 18.30 *Kábálát Sábát*,
majd *Kidus*

Minden zsidó álma befejezni a Talmudot

Budapesten is megünnepelték a Szijumot, a Talmud-tanulás befejezését

Manapság hatalmas divatja van a különböző kihívásoknak: a vállalkozó szellemű résztvevő egy hétre, egy hónapra vagy akár egy évre vállalja egy új szokás felvételét és gyakorlását, legyen az fekvőtámaszolás, olvasás vagy akár fotók posztolása a közösségi médiában.

A kihívások azonban korábban is léteztek, és tulajdonképpen ilyen kihívás a *Dáf hájomi* tanulás is. 2711 lap – 2711 nap. Így foglalhatnánk össze a „kihívást”, vagyis a világszerte sok tízezer embert megmozgató tanulási projektet, talán a legnagyobbat, ami valaha létezett a történelemben. A *Dáf hájomi* tanulás során a résztvevők egy dolgot vállalnak: az elkövetkezendő hét és fél évben minden áldott nap egy oldalt át tanulmányoznak a Talmudból. Amikor pedig teljesítettek a kihívást, hatalmas ünnepséget rendeznek ennek tiszteletére. A háború utáni Magyarországon talán senkinek sem sikerült még teljesítenie a *Dáf hájomi* tanulást és csatlakozni a világszerte tartott ünnepek sorozatához. Eddig. Idén ugyanis *Oberlander Báruch* rabbi és csoportja befejezték a 7 és fél éves ciklust, és ennek öröme január 12-én a Keren or központban tartottak szijum ünnepséget.

Bár az évek során sokan csatlakoztak a *Dáf hájomi* mozgalomhoz, a tanuláshoz hosszabb-rövidebb időre, a tanulócsoporthoz „kemény magját” *Oberlander* rabbi mellett hárman képezték: *Abergel Avigdor*, *Samet Asaf* és *Lévi Ben Dov*. Ők mind rövid beszédben emlékeztek meg a tanulási ciklusról és adtak hálát az Örökkévalónak, hogy segítségével végig tudták tanulni az összes traktátust.

Oberlander rabbi az eseményen felidézte a *Dáf hájomi* tanulás történetét és magyarországi visszhangját is. Az alábbi-

akban előadására alapozva mutatjuk be mi is mindezeket.

Bécsben hirdették ki a *Dáf hájomi* tanulás tervét

A *Dáf hájomi* tanulás ötletgazdája *Méir Spira* rabbi volt: 1923. augusztus 21-én, az *Águdat Jiszráél* mozgalom nagy „Knészia gdolá” gyűlésén vetette fel az ötletét Bécsben arról, hogy milyen jó lenne egy program, amelynek keretében minden nap egy lapot tanulnának az emberek a Talmudból. A terv szerint pár héttel később, Ros hásaná első napján (1923. szeptember 11.) kellett volna útjára indulnia az új mozgalomnak, ám mindvégig bizonytalan volt, hogy „ráharapnak-e” majd a közösségek. Végül Lengyelországban zajlott le az egyik esemény, amely hatalmas lendületet adott az új programnak. Ros hásaná napján ugyanis a több százezer hasziddal rendelkező *Ávrahám Mordecháj Álter* (1866–1948) guri rebbe, a lengyel zsidóság talán leghíresebb vallási vezetője az ima szünetében arra kérte a *gabéját*, hogy adjanak neki egy példányt a Talmud első kötetéből, a *Bráchos* traktátusból. Amikor a *gabe* kitarta az ajtót és kikiáltotta, hogy mit kér a rebbe, az volt a jel, melynek hatására guri és más haszidok ezrei csatlakoztak a *Dáf hájomi* mozgalomhoz.

Az első ciklus befejezését ünneplő szijumra kicsit kevesebb, mint 7 és fél év múlva, 1931. február 2-án került sor. *Spira* rabbinak hatalmas boldogságot okozott, hogy sikerült a terve, ám sajnos a második ciklus idején, mindössze 46 évesen, 1933. október 27-én elhunyt.

Hogy lett a 2702 napból 2711?

Az első hét ciklusban 2702 napig tartott a tanulás. 1975-től

azonban *Moshe Feinstein* rabbi (1895–1986) hozzájárulásával 2711 napra emelkedett a tanulás ideje. Ahhoz, hogy ennek okát megértsük több részletet is meg kell ismernünk. Először is tudni kell, hogy a *Dáf hájomi* tanult babilóniai Talmud évszázadok óta pontosan ugyanolyan tördeléssel jelenik meg, mégpedig annak a 2690 oldalas

velencei kiadásnak a mintájára, amelynek első kötete éppen 500 évvel ezelőtt jelent meg. Emellé a *Dáf hájomi* tanulásba bevették a Jeruzsálemi Talmud egy traktátusát (*Skálím* traktátusa) is. Csakhogy a Jeruzsálemi Talmud több különböző kiadásban is létezik, és elsőként a *Skálím*nak egy nagyon tömör, 12 lapos változata került be a tanulási programba. Ezt változtatták meg a nyolcadik ciklus indulásakor, így emelkedett a lapok (és a napok) száma 1975-ben 2711-re.

A töredék oldalak problematikája

Már a tanulás indulásakor felmerült egy kérdés a traktátusok utolsó oldalaival kapcsolatban. Az utolsó lap ugyanis sokszor nem teljes, így pl. a *Bráchos* utolsó oldala mindössze fél oldal, más traktátusoké pedig még ennél is rövidebb. *Spira* rabbi döntése (*Or hámeir* responsum 1. kötet 75. fejezet) értelmében azonban ezek az utolsó, töredék oldalak, a hosszuktól függetlenül, önálló oldalnak számítanak.

Ki és miért ellenezte a tanulást?

Azonban, mint mindennek, a *Dáf hájomi*nak is voltak ellenzői. Pedig hát mi rossz lehet tanulásban? Az ellenzés oka az volt, hogy egyes galíciai és magyar rabbik nem nézték jó szemmel a program kapcsolatát az *Águdat Jiszráél* mozgalommal (lásd például a munkácsi rebbe *Divré Torája* 6. rész

62. fejezet), mivel szerintük ez a szervezet túlságosan is „cionista volt”... Attól tartottak, a tanulásra való részvétel közelebb viszi a résztvevőket az *Águdat*

Jiszráélhez, és ezáltal az általuk nem támogatott cionizmushoz is. Ez azonban nem tudta megállítani a mozgalom terjedését sem Magyarországon, sem másutt.

1938-ban már Budapesten is befejezték egy ciklust

Az első ciklus befejezésekor a Budapesten megjelenő ortodox *Zsidó újság* című lap beszámolt a Pozsonyban és Kolozsvárott rendezett szijumokról (lásd *uo.* 1931. február 13. 7. oldal). 1938-ban, a második ciklus befejezésekor azonban már több szijum ünnepegről adtak hírt, amiből kettőt Budapesten rendeztek és amelyek közül az egyiket részt vett a Vasvári Pál utcai zsinagóga élén álló *Herskovics* rabbi is (lásd *uo.* 1938. július 1. 10. oldal). A *Tóra világuinnepe Lublinban* című írásukban a *Dáf hájomi* tanulásról így írnak: „Ha minden zsidó, aki forgatja a talmudot, az illető napra 'eső lapot' tanulja meg, a világ zsidósága egy nagy jesiva keretét képezi. [...] az év bármelyik napján a Talmudnak ugyanazt a tételét tanulja a

(folytatás a következő oldalon)

(folytatás az előző oldalról)

new yorki zsidó, mint a tuniszi, a pesti, mint a frankfurti...”. A cikk felidéri azt a talmudi történetet, miszerint az első embert az örökkévaló a világ különböző helyeiről vett porból gyúrta:

ZSIDÓ UJSÁG 1938. július 1.

— „Daf jajmi”-szijum Budapesten. A lublini nagy ünneppézzel egyidőben az egész világon rendeztek daf jajmi szijumokat, hétfőn Szivon 28-án. A budapesti orth. sajschevrában a Friedmann Artur képzett rabbi vezetése alatt álló daf jajmi-csoport igen bensőségesen ülte meg a Tóra világünnepét. Friedmann úr, a siúr előadója mélyértelmű hadronja után Kövesi Ignác, Kahan Salamon és Sussmann Deszód mondtak Tóraigéket. — Ugyancsak szép daf jajmi-szijumot rendezett a Király u. 6. sz. szefard imaház, ahol Winkler úr a daf jajmi-siúr vezetője. Kivüle Herskovits Dávid rabbi, valamint a nagycesedi főrabbi beszéltek. — Kedden mindkét helyen újból megkezdtek a mindennapi egy lap gemore-siúr tanulását...

„Amit a Talmud az első emberre mond, az elmondható a Tóráról [...] a Talmudról [...] Minden traktátus [...] a zsidó szellemi életnek egy centruma [...] a gemóre egyesítse az egész világot, ha ketten találkoznak idegenben, erről beszélgethessenek és akkor valóban a Tóra a zsidó emberiség történetének a könyve lesz”. „Ez tehát az összsidóság szijumja” – foglalja össze az újság egy másik, a *London-lublini tengely* című írásában (lásd *uo.* 1938. június 24. 1. oldal).

Már a szatmári közösségek is csatlakoztak

Az utóbbi 20 évben a programot korábban ellenző szatmári közösségek is átvették ezt a *Dáf hájomi* rendszerű tanulást, bár egy kis módosítással, hogy ezzel jelezzék „a cionizmustól való távolságtartásukat”. Így pl. vasárnaptól csütörtökig napi egy lapot tanulnak át, a pénteket és a szombatot pedig ezek ismétlésére fordítják (így a *szijum* ünnepeik is máskorra esnek).

Oberlander rabbi első tanulócsoporthja 1982-ben

Oberlander rabbi az első *Dáf hájomi* csoportjáról is megemlékezett: „1982. november 25-i a 8. ciklus befejezésekor alapítottam

az első *Dáf hájomi* tanulókört a pápai jesivában, mesterem, *Grünwald József* (1903–1984) pápai rabbi áldásával. Ez a csoport addig tartott, amíg az év végén el nem hagytam a jesivát.”

Talmud-tanulás a munkaszolgálatban

A *szijumon* felidézte mestere, a pápai rabbi megható történetét, melyre az *Egység* magazin olvasói egy régebbi (79. szám 5. oldal „*Brooklynban csak nekem volt nagyapám*” címmel megjelent) cikkből emlékezhetnek: „Mesterem, a pápai *Grünwald* rabbi mesélte 1982-ben, hogy egyszer, amikor a kényszermunkáról tartottak visszafele, látott egy papírt a sárban, amin héber betűk voltak. Lehajolt, felvette, és kiderült, hogy egy lap volt a Talmudból. Azt mondta, el se tudjuk képzelni, micsoda öröm volt, hogy lett egy egész talmudi lapjuk!

Mennyire hiányzott nekik, és abból tanított esténként, mikor végsőik elcsigázva visszatértek a munkából. Még annyi évvel később is megremegett a hangja, ahogy ezt mesélte, annyira meghatódott.”

A New York-Tel Aviv-Budapest-Hong kong tengely

A rabbi lapunknak nyilatkozva elmondta: „hálát adok az Örökkévalónak, amiért elértem ezt a pillanatot, a Talmud befejezését, ami minden zsidó örök vágya. Mindig arról álmodunk, hogy életünkben legalább egyszer befejezzük a Talmudot, és ha ez sikerült, akkor még egyszer és még egyszer...”. Beszélte ennek a vágynak a motivációjáról is: „A tanulás a zsidóság talán legnagyobb micvája, amin belül különleges hangsúlyt kap a Talmud tanulmányozása, mert a zsidóságban elsősorban nem az információk bemagolását jelenti a tanulás, hanem az elmélyülést és a tudás elsajátítását.”

A tanulási programról is mesélt: „Ahhoz, hogy ezt be tudjuk fejezni, nagyon kellett ragaszkodni az elhatározásunkhoz. Fel kellett kelni a *peszáchi széder* után is, vagy Purim reggelén és hét órákor nekilátni a tanulásnak. Amikor külföldre utaztam,

Skype-on keresztül tanultunk. Egyszer, amikor éppen édesanyámnál voltam New Yorkban, három kontinenst átérve tanultunk: én Amerikában, Avigdor Budapesten, Lévi Izraelben, Asaf pedig Hong Kongban, egy szállodai szobában ült a gépe előtt és áthidalva az időeltolódást, tanultunk. Feleségem és édesanyám addigra már megszokták, hogy az Egyesült Államokban töltött szabadságom idején hajnali 1-kor kelek, mert az felel meg a budapesti idő szerinti megszokott reggel 7 óráknak, amikor a tanulás kezdődik.”

Hádrán álách...

A tanulás nem zárul le!

Oberlander rabbi megemlékezett arról is, hogy immáron két tanulócsoporthat is működik Magyarországon: „Különösen örülök, hogy most már egy magyar nyelvű csoport is elindult *Köves Slomó* vezetésével.” Ezt a tanulást az interneten is követhetik az érdeklődők, emellett pedig a *zsido.com* oldalon megtalálják Oberlander rabbi immár 25 éve létező Talmud órájának hanganyagait is, mely szintén magyar nyelven több talmudi traktátust is felölel.

Végezetül a ciklus lezárásáról szólva ezt mondta: „Amikor befejeztük az utolsó pár sort, elmondtuk a hagyományos kívánságot: *Hádrán álách...*, ami azt jelzi, hogy ezzel nem zárul le a tanulás, hanem visszatérünk az elejéhez. Ma, amikor beszélgettünk, a második ciklus 11 lapját már megtanultuk! És Istentől kérünk erőt, hogy tovább tudjuk folytatni, legalább olyan tempóban a tanulást, mint eddig.”

Sok erőt kívánunk a következő talmudi ciklus befejezéséhez!

Steiner Zsófia

Gut Sábesz – megjelenik hetente

Kiadja a Chabad-Lubavics – Zsidó Nevelési és Oktatási Egyesület / Published weekly by Chabad-Lubavitch – The Jewish Heritage Center of Hungary
1052 Budapest, Károly körút 20.

Telefon: +36-1-268-0183
www.zsido.com / info@zsido.com
Felelős kiadó: Oberlander Báruch rabbi
Főszerkesztő: Steiner Zsófia

A kiadvány szent szövegek részleteit és magyarázatait tartalmazza. Kérjük, ne dobja el!

Munkatársak: Cseh Viktor, Dénes Anna, Kovács Jichák, Molnár Zsófia
Nyomdai előkészítés: Juhász Valéria
ISSN 1416-4604

